

3. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-методич. посібник. К.: МАУП, 2000. 312 с.
4. Маслоу А. Мотивация и личность. 3-е изд. СПб.: Питер, 2006. 352 с.
5. Песталоцци И. Что дает метод уму и сердцу. Избранные педагогические сочинения: В 2-х т. Т. 2. // Под общей ред. В. А. Ротенберг, В. М. Кларина. М.: Педагогика, 1981. С. 49-73.
6. Ушинский К.Д. Человек как предмет воспитания: Опыт педагогической антропологии. М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004 576 с.

УДК 378.147:338.46-057.86

Людмила Щербак, к.пед.н., доцент
НПУ ім. М.П. Драгоманова. м. Київ, Україна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

У статті розкрито основні психолого-педагогічні аспекти підготовки майбутніх фахівців сфери туризму. Доведено, що створення оптимальних психолого-педагогічних умов становлення майбутніх фахівців, підвищення рівня їх професійної підготовки, соціалізації та адаптації до діяльності в трудовому колективі потребують відповідного психологічного супроводу, розроблення психологічного забезпечення з метою конструктивного впровадження практичної соціально-психологічної допомоги в навчально-виховний процес, застосування педагогами сучасних психологічних підходів, розроблення психологічних рекомендацій стосовно стилю педагогічного впливу тощо. Детально проаналізовано внутрішні та зовнішні чинники, що гальмують реалізацію поставленої мети. Обґрунтовано проблему професійного самовизначення, як основу формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму. Доведено, що професійна туристська освіта має базуватися на гуманістичній філософії й забезпечувати особистісно-орієнтовану та професійно-спрямовану освітньо-виховну діяльність, сприяти розкриттю творчого потенціалу суб'єктів педагогічного процесу, якісно забезпечувати туристську галузь України конкурентоспроможними фахівцями за всіма спеціальностями згідно з суспільними потребами.

Ключові слова: фахівці сфери туризму, компетентність, психолого-педагогічні аспекти, професійне самовизначення, особистісний розвиток, реформування.

*Lyudmyla Scherbak, PhD (Pedagogical Sciences), Associate Professor
National Pedagogical Dragomanov University. Kyiv, Ukraine*

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF TRAINING OF SERVICE SPECIALISTS

The basic psychological pedagogical aspects of preparation of future specialists of sphere of tourism are exposed in the article. It is well-proven that creation of optimal psychological pedagogical terms of becoming of future specialists, increase of level them professional preparation, socialization and adaptation, to activity in a labour collective is needed corresponding psychological accompaniment, development of the psychological providing with the aim of structural introduction of practical social psychological help in an educational-educator process, application of modern

psychological approaches, development of psychological recommendations, teachers in relation to style of pedagogical influence and others like that. Internal and external factors that brake realization of the put aim are analysed in detail. The problem of professional self-determination is reasonable, as basis of forming of readiness of future specialists of sphere of tourism. It is well-proven that trade tourist education must be based on humanistic philosophy and provide the personality-oriented and professionally-directed educationally-educator activity, assist opening of creative potential of subjects of pedagogical process, qualitatively to provide tourist industry of Ukraine competitive specialists after all specialities according to public necessities.

Key words: *specialists of sphere of tourism, competence, psychological pedagogical aspects, professional self-determination, personality development, reformation.*

Криза світової системи освіти, про яку сьогодні говорять і пишуть практично всі провідні педагоги, значною мірою була зумовлена її запізнілою реакцією на зміни дійсно кардинального характеру, що відбуваються в житті сучасного суспільства. Прискореному інноваційному розвитку суспільного виробництва, зумовленому розробкою і широким використанням високих технологій, вже не відповідають самі цілі, зміст і характер освіти, насамперед професійної підготовки фахівців сфери туризму, яким доведеться працювати в умовах, які ще більш відрізнятимуться від сучасних. Таким чином, сьогодні актуальною проблемою педагогічної теорії і практики постає необхідність узгодження освітньої парадигми з принципово новими суспільними вимогами до професійної і соціальної компетенції та особистісних рис і якостей майбутніх фахівців. Успішне розв'язання порушеної проблеми вимагає від представників педагогічної теорії і освітньої практики поглиблених досліджень і розробок, створення ефективних методичних рекомендацій, в тому числі з раціональної організації навчально-виховного процесу, насамперед самостійної роботи студентів. Однак для цього необхідно визначити загальну структуру вказаної проблеми і виокремити основні її елементи з тим, щоб можна було розробити обґрунтовані заходи для належного удосконалення кожного з цих елементів.

У процесі дослідження було з'ясовано, що теоретичним та методичним питанням удосконалення системи підготовки майбутніх фахівців сфери туризму присвятили свої праці В. Федорченко, Т. Круцевич, А. Кухтій, Б. Шиян та ін. Водночас, назріла нагальна потреба переходу фахової освіти на якісно новий рівень функціонування із зміною парадигми основ розвитку, розробки теоретико-концептуальних основ змісту туристської освіти, переосмислення історичного досвіду, узагальнення попередніх наукових та експертних досліджень, розв'язання низки практичних проблем [8,с.45].

Це зумовило мету публікації – розглянути стан дослідження проблеми та здійснити змістовий аналіз процесу формування психолого-педагогічних аспектів підготовки майбутніх фахівців сфери туризму.

Однією із важливих проблем сучасності є проблема педагогічно доцільної й неконфліктної адаптації особистості молодої людини до суспільних змін, її підготовка до самостійного життя в суспільстві. Вагомі внески в реформування системи професійно-технічної освіти, впровадження психолого-педагогічних інновацій, реалізацію національних, державних і міжнародних програм сьогодні складає психологічна служба навчальних закладів. Практичні психологи й соціальні педагоги здійснюють профорієнтаційну, діагностичну, корекційно-розвивальну, реабілітаційну і просвітницьку роботи з усіма учасниками навчально-виховного процесу: учнями загальноосвітніх шкіл та професійно-технічних навчальних закладів, студентами, вчителями, батьками. Така діяльність позитивно впливає на розвиток і формування особистості молодих громадян України. Створення оптимальних психолого-педагогічних умов становлення майбутніх фахівців, підвищення рівня їх професійної підготовки, соціалізації та адаптації до діяльності в трудовому колективі потребують відповідного психологічного супроводу, розроблення психологічного забезпечення з метою конструктивного впровадження практичної соціально-психологічної допомоги в навчально-виховний процес, застосування педагогами сучасних психологічних підходів, розроблення психологічних рекомендацій стосовно стилю педагогічного впливу тощо [4,с.21].

Формування змісту навчального матеріалу здійснюється з урахуванням викладених вище положень. Відповідно до цих положень зміст соціального досвіду потребує філософсько-методологічного, педагогічного осмислення і відбирається з позицій його цінності доцільність та забезпечення потреб для активної участі випускників туристських закладів у житті, у туристській діяльності, для забезпечення завдань розвитку їх особистісних якостей. Відбір змісту туристської освіти визначається потребами суспільства в освічених, компетентних фахівцях сфери туризму. При цьому враховуються реальні можливості процесу навчання, виховання і розвитку; оптимальні можливості претендентів на навчання, а також потреби особистості в освіті.

У формуванні змісту освіти винятково важливе значення має врахування потреб і вимог до особистісного розвитку фахівця сфери туризму, його здібностей, обдаровань, інтересів. З цією метою у змісті туристської освіти передбачено, поряд з обов'язковими, дисципліни для вільного вибору.

Детермінантами структури змісту туристської освіти виступають закономірності. Першою групою закономірностей є поділ туристського й особистого досвіду, виконання різних видів діяльності, залежно від їх загальності (види діяльності, що виконуються всіма людьми і види спеціальної туристської діяльності). Звідси – поділ змісту освіти на такі складові: гуманітарну та соціально-економічну, природничо-наукову та професійну (прогностичну). Друга детермінанта – це сукупність закономірностей, що визначають послідовність ланок неперервної туристської освіти. Цю детермінанту ще називають ступневістю освіти (дошкільна підготовка; початкова і основна школа – школяр (туристський ліцей, старша школа – ліцейст; професійні навчальні заклади – туристська професійна; вищі навчальні заклади I-IV рівня акредитації молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр, післядипломна освіта). Третя детермінанта – це сукупність закономірностей, що визначають необхідність поділу туристської освіти на теоретичну і практичну. Окреслення цієї детермінанти пов'язано з особливостями теоретичної і практичної діяльності фахівців сфери туризму, необхідністю формування у них відповідних якостей. Четверта детермінанта пов'язана з поділом досвіду і якості особистості та доцільної рівності, залежно від міри прояву творчості [2,с.61].

З цими закономірностями пов'язаний розподіл компонентів змісту освіти, що спрямовуються на формування творчих, лідерських якостей особистості, уміння діяти самостійно в різних умовах професійної діяльності. П'ята детермінанта відображає специфіку індивідуального розвитку особистості і пов'язана з особистісно-орієнтованою освітньою діяльністю фахівця сфери туризму. Шоста детермінанта – самовдосконалення особистості в освітньому процесі. Ця закономірність відображає свідоме прагнення особистості виробити духовно-моральні, вольові, психологічні та фізичні якості шляхом самовиховання та самоосвіти в умовах загального та туристського соціуму. Особливістю зазначених детермінант структури змісту туристської освіти є те, що вони визначають загальні підходи, проявляються на всіх ієрархічних рівнях [7, с. 85].

Зміст туристської освіти базується на врахуванні положень щодо педагогічно адаптованого соціального та туристського досвіду. Вони визначають принципи відбору матеріалу, побудови і конструювання змісту навчального матеріалу у відповідності з вимогами первинної посади працівника сфери туризму. В основу формування змісту мають бути покладені: модель спеціаліста туристської галузі та галузеві стандарти щодо переліку умінь і навичок

майбутнього фахівця сфери туризму. Формування змісту навчальних модулів, спрямоване на забезпечення професійно-орієнтованої і спеціальної підготовки, формує у майбутніх спеціалістів знання, вміння та навички професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Антоненко І. Я., Мельник І. Л. *Особливості ринку праці в Україні. Практика сучасного туризму: соціальна та економічна ефективність: матеріали IV-ої міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 14 жовт. 2008 р.)*. К.: КУТЕП, 2009. С. 116–119.
2. Брик Р. С. *Формування професійної компетентності майбутніх працівників сфери туризму в професійно-технічних навчальних закладах засобами інформаційних технологій* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». К., 2011. 204 с.
3. Вульфсон Б. Л. *Сравнительная педагогика : актуальные вопросы теории и методологии. Отечественная и зарубежная педагогика*. 2011. №1. С. 117–131.
4. Гуменюк В. *Фактологічні та методичні проблеми туристичної звітності та прагматика аналізу діяльності суб'єктів господарювання туристичної галузі // Туристична освіта України в Європейському вимірі: матеріали I міжнарод. укр.-пол. семінару (Івано-Франківськ-Яремче, 21–24.05.2007 р.)*. Івано-Франківськ-Яремче, 2007. С. 40–48.
5. Лук'янова Л. Г. *Освіта в туризмі* : навч.-метод посіб. К.:Вища шк., 2008. 719 с.
6. Ничкало Н. Г. *Трансформація професійно-технічної освіти України* : монографія. К.: Педагогічна думка, 2008. 200 с.
7. Пазенок В. С., Федорченко В. К. *Філософія туризму: навч. посіб.* К.: Кондор, 2004. 268 с.
8. Федорченко В.К. *Енциклопедичний словник-довідник з туризму / Авт.-ук-лад. В.А.Смолій, В.К.Федорченко, В.І.Цибух. К. : Видав. дім «Слово», 2006. 372 с.*

УДК 378.091.22

*Лариса Кубська, викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова,
м. Львів, Україна*

СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ МЕДІАІМУНІТЕТУ В ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Анотація. У статті розглянуто значення медіаграмотності для педагогічних працівників в умовах діяльності в інформаційному суспільстві. Визначено, що складовими медіаімунітету сучасного педагога є здатність абстрагуватися від агресивного медіасередовища і шкідливого інформаційного впливу; знання і вміння, що слугують для захисту психологічного здоров'я при споживанні інформаційного продукту, відсіювання інформаційного сміття та виявлення прихованих деструктивних впливів в середовищі учнів і студентів.

Ключові слова: дидактика, медіаосвіта, медіаграмотність, медіаімунітет, інформація.